

Вшановуємо пам'ять великих зодчих

[Дмитро Журило, Юрій Зайцев.]

#7 от 12.06.2020

135-річчя Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» — видатна подія не тільки для Харкова, всієї України, а й дата, відома в багатьох країнах світу. Адже тисячі випускників ХПІ, серед яких є багато громадян іноземних держав, здобули тут якісну освіту та на довгі роки запам'ятали рідну альма-матер, доброзичливих та відданих своїй праці викладачів, затишну, з чудовими краєвидами територію, де розташовані історичні та сучасні навчальні корпуси. Віддаючи шану відомим архітекторам цих споруд та відновлюючи історичну справедливість, ректорат нашого університету на чолі з ректором професором Є.І. Соколом прийняв рішення встановити на 13 корпусах красиві таблички, які увічнюють пам'ять цих великих зодчих.

Навчальний кампус НТУ «ХПІ»

складається із 19 різних корпусів, які в основному зосереджені компактно — по лінії станцій метро Пушкінська і Архітектора Бекетова, між вулицями Кирпичова та Шевченка, на Журавльовських схилах берега річки Харків на площі 26.5 га. Загальний проект Харківського практичного технологічного інституту, який став родоначальником нинішнього технічного університету, був остаточно розроблений архітектором Р.Р. фон Генріхсеном у 1874 році. Старовинні корпуси, до яких належать головний аудиторний, хімічний, фізичний, інженерний, хіміко-технологічний, головний, були зведені у 70–90 роках XIX століття та функціонують і досі. Вони побудовані в рамках раціоналістичної течії в архітектурі історизму в «цегляному» стилі, який характеризується класичним декором цегляної кладки, мають велику архітектурну і історичну цінність. Нові ж споруди будувалися у 70–80 роки XX століття на основі технологій бетонних будинків. У 2019 році розпочалося будівництво нового навчального корпусу, в якому будуть проводитися заняття з використанням дуального підходу до надання освіти.

Сучасні пам'ятки Політеху

Велика територія кампусу дає можливість політехнікам та гостям університету прогулятися чудовими каштановими алеями, знайти прекрасні краєвиди Харкова та затишні місця для відпочинку. Старовинні споруди не поступаються красою найкращим витворам архітектурного мистецтва. Вони створюють єдину композицію з сучасними корпусами, які декоровані у такий же червоний колір. Органічно вписався в архітектурний ансамбль ХПІ нещодавно створений музей техніки під відкритим небом. Першими його експонатами стали: модель паровоза, яку професор П.М. Мухачов використовував на своїх лекціях у 20-х роках XX століття; подарунки від АТ «Турбоатом» — ротор парової турбіни та колесо водяної турбіни, «сонячні» дерева для освітлення території у вечірній час. Вже закладені основи створення і IT-парку для відпочинку студентів та співробітників. Візитною карткою Харківського політехнічного став і пам'ятник першому інженеру — випускнику Харківського практичного технологічного інституту 1890 року.

Корпуси ХПІ

Головний аудиторний корпус (ГАК), архітектор Р.Р. фон Генріхсен

ГАК — найбільший зі старовинних корпусів інституту, побудований у 1879 році. Він викладений з червоної цегли, форма прямокутна, має два внутрішніх дворики, три поверхи. Архітектурною особливістю корпусу є фігурна кладка цегли, що надає фундаментальності вигляду фасаду як державної установи. Тривалий час ГАК був (до будівництва висотних У-1 і У-2) головним навчальним корпусом університету. За період довгого існування корпусу (понад 140 років) в ньому працювало багато відомих вчених та викладачів, нині на їх честь біля входу в корпус розміщені меморіальні дошки. Навпроти корпусу встановлений пам'ятник на честь загиблих політехніків у роки Другої світової війни. У корпусі знаходяться директорат навчально-наукового інституту механічної інженерії і транспорту, низка кафедр машинобудівного профілю, частина науково-технічної бібліотеки, читальні зали.

Хімічний корпус (ХК), архітектор Р.Р. фон Генріхсен

ХК — другий за розмірами та значимістю старовинний корпус, побудований також із червоної цегли у 1877 році. При спорудженні фасаду використані різні архітектурні форми, що також надає будівлі фундаментальності. На 3-му поверсі знаходиться Велика хімічна аудиторія, яка є однією з найбільших в інституті. У корпусі знаходиться директорат навчально-наукового інституту хімічних технологій та інженерії, більшість кафедр хімічного профілю, лабораторій. Біля входу до корпусу розміщені меморіальні дошки на честь видатних вчених-хіміків.

Хіміко-технологічний корпус (ХТК), архітектори А.К. Шпігель, М.І. Ловцов

ХТК — другий старовинний корпус з червоної цегли для хіміків, побудований у 1889 році для проведення практичних досліджень, в основному, у галузі органічної хімії. Корпус має Н-видну структуру з розвиненою системою вентиляції зі старинними витяжними трубами для безпеки проведення дослідів. У будівлі розташовані кафедри з розробки технологій процесів та апаратів хімічних виробництв. На основному фасаді встановлені меморіальні дошки видатних хіміків.

Головний корпус (ГК), архітектори Р.Р. фон Генріхсен, М.І. Ловцов

ГК — один із останніх корпусів з червоної цегли, побудований у 1897 році архітектором М.І. Ловцовим. Спочатку він планувався як основний корпус для креслення, а зараз виконує функції головної адміністративної будівлі. Тут розташовані кабінети ректора та проректорів, Музей історії університету, галерея видатних випускників, аспірантура, навчальний відділ, відділ міжнародних зв'язків, редакція газети «Політехнік». В головній аудиторії Вчена рада університету проводить свої засідання, тут проходять також науково-технічні конференції та наради всеукраїнського і світового масштабів, культурні заходи.

Електрокорпус (ЕК), архітектор О.М. Бекетов

ЕК побудований у 1932 році та є прикладом архітектури конструктивізму. Головний вхід до корпусу архітектурно оформлений у вигляді колонади в стилі ампір. Корпус розташований на 50-й паралелі північної широти Землі, має замкнуту схему з внутрішнім двором та розвинуту систему інформаційних комунікацій. В ЕК знаходиться дирекція навчально-наукового інституту енергетики, електроніки та електромеханіки, кафедри електрично-енергетичного

профілю, низка науково-технічних лабораторій та навчальні аудиторії. Візитною карткою корпусу є найбільша аудиторія університету No1 на 320 місць, де проводяться як навчальні, так і науково-технічні наради та культурні заходи. На вході до аудиторії стоїть пам'ятник професору П.П. Копняєву, засновнику української електротехнічної школи. Значні наукові дослідження проводяться в науково-технічному центрі колективного доступу на базі зали високих напруг. В стінах корпусу почала діяти науково-дослідна лабораторія високих напруг, яка стала основою для створення науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту «Молнія» — об'єкта національного надбання України.

Корпус У-1, висота 60 метрів

Цей 14-поверховий корпус — найвищий і один з найбільших в університеті. Він має прямокутну форму в основі, значну площу скління та побудований в домінуючому червоному кольорі. Розташований на високому березі річки, звідкілья відкривається чудовий вид на значну частину Харкова. Корпус був уведений в експлуатацію в 1974 р. Тут знаходиться дирекція навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу, низка кафедр економічного та гуманітарного профілю та учбові аудиторії. На 12-му поверсі на кафедрі підйомно-транспортних машин і обладнання зібрані унікальні діючі моделі кранів та логістичних структур.

Корпус У-2

У-2 — найбільший за розмірами 7-поверховий корпус університету, його будівництво закінчено у 1982 році. Розташований на центральній алеї та відкриває вхід до університету. Декоративні вставки на фасаді традиційно виконані у червоних тонах, форма корпусу прямокутна. Внутрішні стіни, вестибюль, сходи та сходові марші вимощені мармуром. Архітектурне рішення полягає у створенні єдиного ансамблю з фізичним корпусом, з яким У-2 з'єднаний через перехід у цоколі. У корпусі знаходиться дирекція навчально-наукового інженерно-фізичного інституту, деканат факультету комп'ютерних наук та програмної інженерії, низка кафедр фізико-математичного та інформаційного профілю, приймальна комісія університету, буфет, одне з відділень місцевої інтернет-мережі. Значну площу кампусу займає навчально-виробничий центр (у минулому — дослідний завод), де студенти проходять виробничу практику з технології машинобудування та створення унікальних енергетичних установок.

Фото Юрія Зайцева.